

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

DATGANIAD LLESIANT

2017 - 2022

2020/2021 Fersiwn 5

Cynnwys

Rhagair gan Arweinydd a Phrif Weithredwr y Cyngor	3
Rhan 1 - Cyflwyniad	5
1.1 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015	5
1.2 Ein Datganiad Llesiant	5
1.3 Yr Egwyddor Datblygu Cynaliadwy	5
1.4 Ein Blaenoriaethau Corfforaethol Ehangach	8
Adran 2 – Amcanion Llesiant	9
2.1 – Y Dechrau Gorau i Fwyd	10
2.2 – Bywyd Gwaith	12
2.3 Llesiant Amgylcheddol	14
2.4 – Byw yn Dda	16
Adran 3 – Adfer → Trawsnewid → Gwella	19
3.1 – Meysydd Blaenoriaeth	19
3.2 – Cefnogi'r Cynllun	20
Adran 4 – Trechu Tlodi yn Ein Cymunedau	21
Atodiadau	23

Rhagair gan Arweinydd a Phrif Weithredwr y Cyngor

**Y Cyngorydd Lisa
Mytton**

Arweinydd y Cyngor

Ellis Cooper

Prif Weithredwr Dros Dro

Ar ran Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful, mae'n bleser gennyf gyflwyno ein Datganiad Llesiant sy'n nodi ein hamcanion llesiant lleol ar gyfer y gymuned o 2017 i 2022. Datblygwyd yr amcanion fel rhan o lansiad y cynllun yn 2017, gan ymateb i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Datblygwyd yr amcanion gyda thros flwyddyn o ystyriaeth ofalus i gymunedau Merthyr Tudful, a'n lleoliad rhanbarthol a chenedlaethol. Roedd yr ymarfer yn cynnwys ymgynghori ac ymgysylltu'n helaeth â chymunedau a rhanddeiliaid eraill, a gasglwyd yn asesiad Llesiant Cwm Taf ac asesiad poblogaeth Cwm Taf.

Dros y tair blynedd ddiwethaf, mae'r Cyngor wedi newid y ffordd y mae'n gweithio er mwyn cyflawni'r amcanion hyn yn well ac mae hyn yn parhau. Wrth wneud hynny, rydym yn parhau i gasglu pwyntiau dysgu allweddol ac yn symleiddio ein prosesau er mwyn canolbwyntio mwy ar y canlyniadau a ddeilliodd o'n hymgynghoriad a'n hymgysylltiad â rhanddeiliaid. Fel y nodwyd mewn blynyddoedd blaenorol, yn dilyn y flwyddyn gychwynnol o ymateb i'r Ddeddf, nid yw ein hamcanion llesiant wedi newid ond maent wedi dod yn fwy penodol. Rydym o hyd yn hyderus bod ein hamcanion llesiant yn gosod y sylfaen ar gyfer cynllun effeithiol gan y Cyngor.

Mae ein hamcanion llesiant yn ceisio sicrhau gwelliannau cynaliadwy a theg o fewn llesiant economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol y bobl sy'n byw ac yn gweithio ym Merthyr Tudful, nawr ac yn y dyfodol. Mae'r ffocws yn dal i fod ar gynorthwyo pobl pan fyddant ei angen fwyaf a rhoi iddynt y sgiliau sydd eu hangen arnynt i fyw bywydau llawn. Bydd hyn yn cael ei wneud drwy newid ein dull o ganolbwyntio ar y pum ffordd o weithio fel y nodir yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Mae ein hamcanion llesiant wedi'u paratoi ac yn cael eu cyflawni mewn cyfnod o her a newid; yn enwedig wrth ymateb i bandemig y Coronafeirws ac wrth i ni drosglwyddo i'r cyfnod adfer. Ni fu erioed mor bwysig gwneud gwahanol bethau, gwneud gwell defnydd o'n hasedau a'n hadnoddau, gweithio'n

ddoethach nid yn galetach. Bydd y Cyngor yn gweithredu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i ddiogelu llesiant Merthyr Tudful nawr ac yn y dyfodol.

Mae'r Ddeddf yn rhoi cyfle i ni weithio'n wahanol wrth gyflwyno ein Cynllun Llesiant Corfforaethol. Byddwn yn gwneud hyn drwy ddefnyddio'r 5 ffordd o weithio a sicrhau bod y 7 nod llesiant bob amser wrth wraidd yr hyn a wnawn.

Mae cyhoeddi'r datganiad hwn a'r Cynllun Llesiant Corfforaethol (Ffocws ar y Dyfodol: Llesiant yn ein Cymuned) yn cael ei wneud yn ystod argyfwng pandemig y coronafeirws. Fel y cyfryw, cyflawnir ein cynlluniau a'n hamcanion llesiant fel rhan o'n hymateb i Bandemig y Coronafeirws a throsglwyddo i'r cyfnod adfer.

Dyma ein **4 amcan llesiant**, cliciwch yr eiconau i gael gwybod mwy.

**Y Dechrau
Gorau i Fywyd**

Bywyd Gwaith

**Llesiant
Amgylcheddol**

Byw yn Dda

Lisa Mytton
Arweinydd y Cyngor

Ellis Cooper
Prif Weithredwr Dros Dro

Rhan 1 - Cyflwyniad

1.1 Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015

Mae'r Ddeddf yn ffocysu ar wella llesiant economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol Cymru. Am y tro cyntaf yn ôl y gyfraith, mae gan gyrff cyhoeddus bwrpas cyffredin a gweledigaeth a rennir yn genedlaethol.

Mae'r Ddeddf yn rhoi 7 nod llesiant ar waith i sicrhau bod pob un ohonom yn gweithio tuag at gyflawni'r weledigaeth a rennir. Mae gan bob un o'r nodau ddisgrifydd i adeiladu dealltwriaeth gyffredin ([Atodiad 1](#)).

Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd gyfreithiol ar gyrff cyhoeddus i fabwysiadu'r egwyddor datblygu cynaliadwy wrth bennu amcanion llesiant ac wrth gymryd camau i gyflawni'r amcanion hynny. Yn ôl y Ddeddf, mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn cael ei nodi gan y pum ffordd o weithio ([Atodiad 2](#)).

1.2 Ein Datganiad Llesiant

Yn y ddogfen hon, ein datganiad llesiant, rydym yn nodi cwmpas pob amcan llesiant. Wrth wneud hynny, amlinellwn pam yr ydym o'r farn y bydd cyfarfod y nod yn gwneud y gorau o'n cyfraniad tuag at gyflawni'r 7 nod llesiant.

Mae'r datganiad llesiant yn cyfleu'n glir y cysylltiadau rhwng pob un o'n hamcanion llesiant. Mae hyn yn ein helpu i sicrhau dull integredig a chydweithredol o gyflawni pob un o'r 7 nod llesiant.

Yn yr hirdymor, mae ein hamcanion llesiant yn ceisio sicrhau ein bod yn sicrhau gwelliannau ym mhob un o'r pedwar piler llesiant (economaidd, cymdeithasol, diwylliannol ac amgylcheddol) ar gyfer y bobl sy'n byw ac yn gweithio ym Merthyr Tudful nawr ac yn y dyfodol.

1.3 Yr Egwyddor Datblygu Cynaliadwy

Fel corff cyhoeddus, mae angen i ni sicrhau bod y ffordd rydym yn gweithio yn cyd-fynd â'r egwyddor datblygu cynaliadwy. Mae'r egwyddor datblygu cynaliadwy yn nodi 5 ffordd o weithio i'n helpu ni i gydweithio'n well, osgoi ailadrodd camgymeriadau'r gorffennol a mynd i'r afael â rhai o'r heriau hirdymor sy'n ein hwynebu.

Mae'r ffordd rydym wedi cymhwyso'r egwyddor hon wrth bennu ac adolygu ein hamcanion, ynghyd â sut rydym yn newid drwy gymhwyso'r 5 ffordd o weithio, wedi'i chynnwys isod.

Y Pum Ffordd o Weithio	Sut yr ydym wedi gweithredu'r egwyddor hon wrth osod ac adolygu ein hamcanion	Sut rydym yn defnyddio'r 5 Ffordd o Weithio
 Hirdymor Pwysigrwydd cydbwysio anghenion byrdymor a'r angen i ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion hirdymor hefyd.		-
 Atal Sut gall atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gwrdd â'u hamcanion.		Ddefnyddio'r Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant yn ein gwaith. Mynd i'r afael â thlodi drwy raglenni a fydd yn ein helpu i ystyried atal, gan gynnwys canlyniadau anfwriadol penderfyniadau ehangach. Gan gynnwys atal yn ein hymateb i bandemig y coronafeirws, e.e. profion torfol.
 Integreiddio Ystyried sut y gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar eu hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.	Integreiddio adnoddau o fewn y Cyngor i wneud y gorau o'r sgiliau, y wybodaeth a'r ddealltwriaeth ar y cyd i helpu adeiladu amcanion llesiant a ddeöllir gan	Rydym yn newid drwy: Ganolbwyntio ar integreiddio ein cynlluniau, gan gynnwys ein cynllun adfer, trawsnewid a gwella fel bod gennym y cyfraniad mwyaf i'n hamcanion llesiant a'n nodau cenedlaethol. Blaenoriaethu ein canlyniadau a gweithredu ein rhaglen Gwella Llywodraethu i gael yr effaith gadarnhaol fwyaf ar ein hamcanion llesiant a chefnogi ein partneriaid (e.e. dull Tîm Merthyr).

		Rydym yn newid drwy:
Cyfranogiad Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal y mae'r corff yn ei gwasanaethu.	Ymgysylltu â phobl sy'n ymweld, yn byw ac yn gweithio ym Merthyr Tudful wrth i ni gynnal ein hasesiad llesiant. Roedd cyfranogiad lleol yn canolbwyntio ar ddeall llesiant personol a chynhyrchu gwybodaeth sy'n seiliedig ar gryfder, trwy ofyn cwestiynau megis "Beth sy'n dda yn eich cymunedau?" a "Beth fyddai'n gwella'ch cymunedau?"	Rydym yn newid drwy: Ymgysylltu â'n trigolion, ein partneriaid a'n busnesau, a'u cynnwys, fel y gallant ein helpu i lywio ein taith i roi gwell canlyniadau, mae rhai enghreifftiau'n cynnwys ein strategaeth Codi Dyheadau Codi Safonau, dull Tîm Merthyr a'r Bartneriaeth Busnes, Addysg a Hyfforddiant. Cryfhau ein swyddogaeth graffu fel rhan o'n cynllun adfer, trawsnewid a gwella.

1.4 Ein Blaenoriaethau Corfforaethol Ehangach

Yn 2017, cytunwyd ar amcanion Cynllun Llesiant Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Cwm Taf gan bartneriaid. Tua'r un adeg roedd Cabinet y Cyngor yn nodi ei flaenoriaethau. Mae'r ffeithlun gyferbyn a'n Gweledigaeth a Rennir ([Atodiad 3](#)) yn amlinellu sut mae'r rhain i gyd yn ffitio gyda'i gilydd er mwyn sicrhau bod unrhyw effaith a wneir yn erbyn y canlyniadau hyn yn cael ei chydlynu er mwyn sicrhau'r budd mwyaf posibl.

Mae'r ddogfen '[Gweledigaeth a Rennir](#)' gyfredol y Cyngor yn gychwyn i edefyn darpariaeth gwasanaethau ar draws y Cyngor. Caiff ein hamcanion a'n canlyniadau lleol eu crynhoi mewn Strategaeth ar Dudalen i Swyddogion gyflawni a mesur canlyniadau. Y 5 ffordd o weithio yw'r mecanwaith ar gyfer cyflwyno a newid gwasanaethau. Ar ddechrau'r Ddeddf, mae fframwaith prosiect a rheoli newid y Cyngor (gan gynnwys ein hasesiad effaith integredig) wedi'u diweddarau i sicrhau bod y 7 nod cenedlaethol, 4 amcan llesiant lleol a 5 ffordd o weithio wedi'u hymgorffori yn y broses o wneud penderfyniadau a chyflawni.

Mae amcanion tîm ac unigol hefyd yn cael eu llywio'n sylfaenol gan y 7 nod cenedlaethol, y 4 amcan lleol a'r 5 ffordd o weithio. Caiff hyn ei adlewyrchu mewn cyfarfodydd un-i-un unigol a chynhelir arfarniadau rhwng aelodau'r staff a'u rheolwr. Felly bydd pob aelod o'r tîm yn gallu gweld sut mae ei rôl yn helpu i gyflawni'r 4 amcan lleol ac yn wir y 7 nod cenedlaethol. Dangosir hyn yn ein '[Edefyn Aur](#)' (sef cyswllt o amcanion personol i nodau tîm i'n hamcanion a'n gweledigaeth llesiant). Yn yr un modd, neu'n bwysicach efallai, mae ein harferion gwaith yn cael eu hadolygu a'u newid trwy'r egwyddor datblygu cynaliadwy, gan alluogi timau i weithio'n ddoethach, nid yn galetach.

Adran 2 – Amcanion Llesiant

Llesiant ym Merthyr Tudful

Fel rhan o'n dyletswydd llesiant o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, cyhoeddodd y Cyngor ei amcanion llesiant wedi'i ailffocysu ym mis Ebrill 2019 fel y nodir yn ein cynllun, Canolbwyntio ar y Dyfodol: Llesiant yn Ein Cymuned

Cynhaliwyd asesiad llesiant y boblogaeth gan yr aelod-sefydliadau sy'n ffurfio partneriaeth Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Cwm Taf er mwyn datblygu ein dealltwriaeth o sut i gael effaith gadarnhaol ar lesiant ac i nodi'r hyn sy'n bwysig i gymunedau. Cyhoeddwyd asesiad anghenion ym mis Mawrth 2017 a gellir ei weld ar wefan [‘Ein Cwm Taf’](#) Mae'r wybodaeth hon wedi helpu i lunio'r amcanion llesiant a deall ymatebion posibl i wella llesiant.

Mae gan y Cyngor ddyletswydd i sicrhau bod ei amcanion llesiant wedi'u cynllunio i wneud y mwyaf o'i gyfraniad at gyflawni pob un o'r 7 nod llesiant. Wrth wneud hynny, rhaid i'r Cyngor gymryd pob cam rhesymol wrth arfer ei swyddogaethau i gyflawni'r amcanion hynny.

Yn dilyn yr ymarferion ailffocysu rydym wedi'u cynnal, mae ein hamcanion llesiant yn aros fel yr un 4 â'r llynedd (yn ôl y disgwyl, gan fod hwn yn gynllun tymor hwy). Nod ein hamcanion llesiant yw sicrhau mwy o ffocws ar gyflawni, perfformiad a gwella atebolrwydd. Wedi'i drefnu yn ôl thema llesiant, mae gan bob amcan llesiant ganlyniadau clir a fydd yn ein helpu i ymateb i anghenion y gymuned leol a chyfrannu at y 7 nod llesiant cenedlaethol. Mae gan bob amcan llesiant ganlyniad blaenoriaeth a fydd yn rhoi mwy o ffocws i'n galluogi i gael yr effaith fwyaf ar ganlyniadau i'n trigolion.

Thema Llesiant	Amcan	Canlyniad Sylfaenol
 Dechrau Gorau	Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau i fywyd ac yn meddu ar y sgiliau y mae eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus.	Gwella'r canlyniadau addysgol i bob plentyn a pherson ifanc
 Bywyd Gwaith	Mae pobl yn teimlo eu bod yn cael cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau sy'n ofynnol i ddiwallu anghenion busnesau, gyda seilwaith diogel sy'n datblygu sy'n gwneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol.	Datblygu'r amgylchedd a'r seilwaith er mwyn i fusnesau ffynnu.
 Llesiant Amgylcheddol	Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a'n cefn gwlad.	Gwneud y defnydd mwyaf effeithlon o ddeunyddiau ac adnoddau drwy gyfrwng yr hierarchaeth wastraff
 Byw yn Dda	Mae gan bobl y grym i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da.	Sicrhewch fod pobl yn gallu byw'n annibynnol ac yn ddiogel yn eu cymunedau

2.1 – Y Dechrau Gorau i Fywyd

Aelod Portffolio
Y Cyngorydd Lisa
Mytton

Canlyniad Sylfaen	
Swyddog Arweiniol	Prif Swyddog - Dysgu
Ffocws Gwella	Gwella ein Safonau Addysg

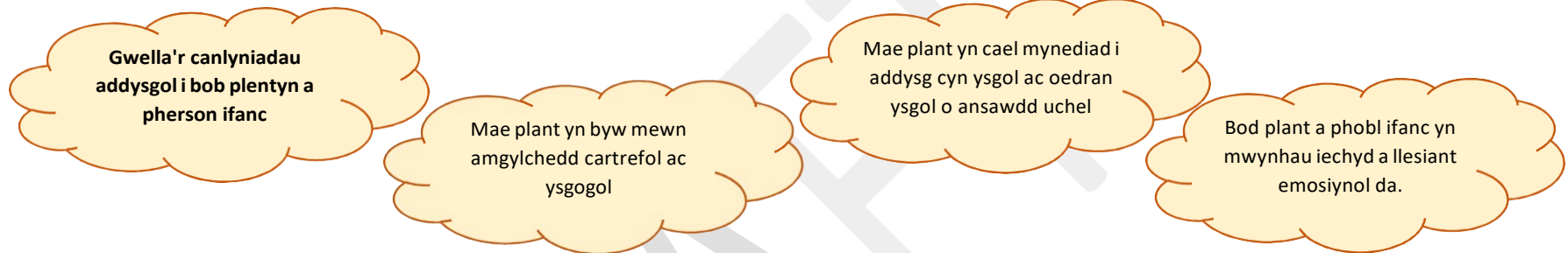
Mae llesiant ein plant a'n pobl ifanc o'r pwys mwyaf, hyd yn oed yn fwy felly wrth i ni symud allan o bandemig y coronafeirws. Pan fydd gan blant a phobl ifanc well iechyd a llesiant maent yn fwy tebygol o fod yn barod i ddysgu ac yn y pen draw sicrhau safonau academiaidd gwell. Mae codi safonau cyrhaeddiad yn flaenoriaeth allweddol i'r Cyngor ond mae'n rhaid gosod hyn yng nghyd-destun yr adfer ar ôl y pandemig a gweithio mewn partneriaeth. O'r cyfle cyntaf posibl, rydym yn cydnabod yr angen i weithio gyda theuluoedd i sicrhau bod ein plant yn cael y cymorth gorau i fod â'r sgiliau sydd eu hangen arnynt i gyrraedd eu nodau a'u potensial academiaidd.

Mae addysg yn un o ragfynegwyr clir iaf o ran canlyniadau bywyd, megis cyflogaeth, incwm a statws cymdeithasol, ac mae'n rhagfynegi agweddau a llesiant. Mae'r amcan yn integreiddio'r daith addysgol gyflawn, o'r blynyddoedd cynnar hyd at y blynyddoedd gorfodol ac ôl-16. Mae'r amcan yn rhoi sgiliau a phriodolddau i blant a phobl ifanc i'w helpu gwella eu bywydau eu hunain.

Mae gwella cefnogaeth y blynyddoedd cynnar yn hanfodol wrth fynd i'r afael ag achosion profiadau niweidiol plentyndod a gwyddom eu bod yn cael effaith niweidiol ar iechyd a llesiant yn y dyfodol. Rydym yn diffinio'r blynyddoedd cynnar fel cyn-teni hyd at 7 oed. Mae'r diffiniad eang hwn yn cydnabod pwysigrwydd beichiogrwydd o ran dylanwadu ar ganlyniadau a phontio i'r ysgol gynradd fel cyfnod tyngedfennol ym mywydau plant.

Mae ymchwil yn dangos bod yna werth i ysgolion hybu iechyd a llesiant ymhlith disgyblion. Mae disgyblion sydd â gwell iechyd a llesiant yn fwy tebygol o fod yn barod i ddysgu a chyflawni'n well yn academiaidd.

Mae'r amcan llesiant hwn yn cynnig ymagwedd gyfannol a chynaliadwy i ddiwallu anghenion llesiant plant a phobl ifanc. Er bod yr ymagwedd hon yn bwysig i bob plentyn bydd o fudd yn bennaf i blant sy'n wynebu anhawster neu sydd â risg uchel o ganlyniadau gwaeth yn hwyrach mewn bywyd. Y canlyniadau allweddol ar gyfer y Dechrau Gorau i Fywyd yw fel a ganlyn:

Mae'r risg o ganlyniadau gwaeth i blant a theuluoedd yn cyd-fynd yn gryf â ffactorau sylfaenol, gan gynnwys tlodi, amddifadedd a lefelau cymwysterau isel rhieni. Mae straen ehangach megis dyled, camddefnyddio sylweddau, tai gwaeth a diffyg cyflogaeth hefyd yn effeithio ar ddatblygiad plant a phobl ifanc.

Rhaid i'r dechrau gorau i fywyd weithio gyda'n hamcanion llesiant eraill i fynd i'r afael â'r ffactorau sylfaenol hyn, yn enwedig:

Bywyd Gwaith

Mae pobl yn teimlo cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau priodol i ddiwallu anghenion busnesau sydd â seilwaith datblygu, diogel, gan wneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol

Byw yn Dda

Mae pobl yn cael eu galluogi i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol ac iechyd meddwl da.

Er mwyn manteisio i'r eithaf ar ein siawns o gyflawni'r dechrau gorau, bydd angen ymateb integredig ar draws ein holl amcanion llesiant trwy gymhwyso'r pum ffordd o weithio. Byddwn hefyd yn adeiladu ar y gwaith rydym wedi'i wneud yn ystod Pandemig y Coronafeirws i alluogi dysgwyr i gael eu cynnwys yn ddigidol.

2.2 – Bywyd Gwaith

Aelod Portffolio
Y Cynghorydd Geraint
Thomas

Amcan	
Canlyniad Sylfaenol	Datblygu'r amgylchedd a'r seilwaith er mwyn i fusnesau ffynnu.
Swyddog Arweiniol	Dirprwy Brif Weithredwr
Ffocws Gwella	Adferiad Economaidd

Fel Cyngor rydym yn canolbwyntio ar gefnogi ein trigolion, ein busnesau a'r economi. Byddwn yn parhau i weithio gyda'n gilydd i gyflawni ein 3 chanlyniad allweddol: 'Mae Merthyr Tudful yn gwireddu ei botensial economaidd llawn, gyda gweithlu medrus a gwell cyfleoedd cyflogaeth'; 'Mae pobl yn gwerthfawrogi ac yn mwynhau'r amgylchedd adeiledig a naturiol, gan ddiogelu a gwella ein hasedau diwylliannol ar gyfer cenedlaethau'r presennol a'r dyfodol'; 'Mae gennym gymunedau cryf, gwydn a chefnogol lle mae pobl yn cymryd cyfrifoldeb am eu gweithredoedd eu hunain a sut maent yn effeithio ar eraill'.

Mae ymchwil (Sefydliad Joseph Rowntree (2015) 'Monitoring Poverty and Social Exclusion') yn dangos bod pobl sydd heb unrhyw gymwysterau addysgol yn fwy tebygol o fod ag incwm cymharol isel a bod pobl nad ydynt mewn cyflogaeth heb unrhyw gymhwyster yn fwy tebygol o fod yn economaidd anweithgar. Mae yna hefyd dystiolaeth i awgrymu bod amgylchedd trefol a reolir yn dda a gwasanaethau lleol o ansawdd uchel yn bwysig i greu amodau sy'n ddeniadol i fuddsoddwyr busnes, ymwelwyr a thrigolion lleol.

Pan fydd pobl leol yn siarad am ddiwylliant, cyfeirir ato'n aml fel cyfle i ddathlu. Mae Canol y Dref ar ei newydd wedd wedi dod yn ased ar gyfer cynnal gweithgareddau diwylliannol sy'n dod â phobl ynghyd ac sydd ar fin datblygu ymhellach. Mae gwneud cysylltiadau cymdeithasol drwy'r mathau hyn o ddigwyddiadau yn cydberthyn yn uniongyrchol â gwelliannau mewn llesiant corfforol a meddyliol a gall helpu i frwydro yn erbyn y twf mewn unigedd ac unigrwydd cymdeithasol. Gall digwyddiadau diwylliannol hefyd helpu i hybu ffyniant y Fwrdeistref Sirol drwy ddenu ymwelwyr a thwristiaid, gan ddarparu cyflogaeth a chyfleoedd datblygu sgiliau.

Y canlyniadau allweddol y mae Bywyd Gwaith am eu cyflawni yw:

Ategir cynnydd yn erbyn y canlyniadau a nodir yn y Cynllun Llesiant Corfforaethol gan ymagwedd fwy integredig a chydweithredol. Byddwn yn parhau i adeiladu ar y cydweithio a roddwyd ar waith wrth ymateb i Bandemig y Coronafeirws e.e. cefnogi busnesau drwy weinyddu grantiau a gweithio gyda busnesau a darparwyr hyfforddiant addysg i gefnogi datblygu sgiliau a mynd i'r afael â diweithdra.

Gellir gweld bod y risg o ganlyniadau economaidd gwaeth yn cyd-fynd â ffactorau gwaelodol eraill, gan gynnwys tlodi a dyled, camddefnyddio sylweddau, tai gwael a straen sy'n gysylltiedig ag iechyd. Mae achosion a chanlyniadau tlodi yn lluosog ac yn gymhleth, tra gall effaith tlodi fod yn bellgyrhaeddol ac yn ddinistriol ar lesiant pobl.

Rhaid i'r amcan hwn gydweithio ochr yn ochr â'n hamcanion llesiant eraill sy'n mynd i'r afael â'r ffactorau sylfaenol hyn, yn enwedig:

Dechrau Gorau i Fwyd

Amgylcheddol Llesiant

Byw yn Dda

Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd naturiol ac adeiledig a chefn gwlad.

Mae pobl yn cael eu galluogi i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol ac iechyd meddwl da.

Er mwyn cyflawni'r deilliannau a ddynodwyd o fewn Bywyd Gwaith, bydd yn ofynnol cael ymateb integredig ar draws ein holl nodau llesiant drwy gymhwyso'r 5 ffordd o weithio.

2.3 Llesiant Amgylcheddol

Aelod Portffolio
Y Cynghorydd David Hughes

Amcan	Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd a chefn gwlad
Canlyniad Sylfaenol	Gwneud y defnydd mwyaf effeithlon o ddeunyddiau ac adnoddau drwy'r hierarchaeth wastraff
Swyddog Arweiniol	Prif Swyddog – Gwasanaethau Cymdogaeth
Ffocws Gwella	Llesiant Amgylcheddol

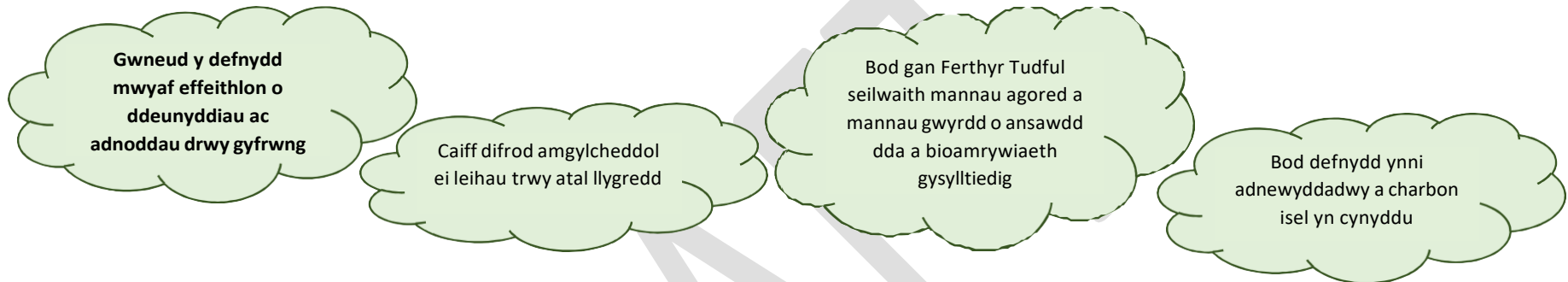
Mae'r amcan Llesiant Amgylcheddol hwn yn darparu ymagwedd gyfannol i fodloni anghenion llesiant Merthyr Tudful. Ein blaenoriaeth yw gweithio tuag at y targed Cymru gyfan o ddod yn genedl dim gwastraff erbyn 2050 a chwarae ein rôl yn sector cyhoeddus Cymru gan ddod yn garbon niwtral erbyn 2030.

Bydd ein gweithredoedd, a sut yr ydym yn defnyddio'r amgylchedd, yn hanfodol i ddyfodol cynaliadwy i Ferthyr Tudful a bydd pawb yn teimlo buddion gwella ein hamgylchedd. Drwy gynyddu ein gwydnwch i risgiau newid yn yr hinsawdd, byddwn yn lleihau ein hamlygrwydd i ddifrod llifogydd a achosir i adeiladau, seilwaith a gwasanaethau, tra'n gwella mannau gwyrdd.

Mae amgylchedd a chefn gwlad naturiol iach yn cynnig manteision lluosog i bobl ac mae gan fywyd gwyllt o ansawdd aer, dŵr a thir gwell, diogelwch cynefinoedd a bioamrywiaeth well, canlyniadau buddiol ar gyfer iechyd corfforol a meddyliol ([Adroddiad Blynyddol y Prif Swyddog Meddygol 2014-15](#); [Cwrs Bywyd, Gofod Gwyrdd ac Iechyd, 2016](#)). Bydd hyn yn cefnogi sut rydym yn gwella o Bandemig y Coronafeirws. Ffocws yr amcan llesiant hwn yw'r gwaith a wnawn â'n cymunedau i warchod, gwella a hyrwyddo'r amgylchedd a chefn gwlad. Mae Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 yn ein helpu i wneud hyn.

Bydd y ffordd yr ydym yn ymddwyn tuag at yr amgylchedd a chefn gwlad yn ffactor hanfodol o ddyfodol cynaliadwy ym Merthyr Tudful oherwydd bydd y manteision o wella ein hamgylchedd i'w gweld ar draws ein holl amcanion llesiant. Rydym yn diffinio'r amgylchedd fel cefn gwlad a phob man gwyrdd (amgylchedd naturiol) a lleoliadau trefol (amgylchedd trefol) o fewn ffin y Bwrdeistref Sirol. Mae'r diffiniad eang hwn o'r amgylchedd yn cydnabod pwysigrwydd natur mewn amgylcheddau gwledig a threfol.

Mae'r amcan llesiant hwn yn cynnig ymagwedd gyfannol i fodloni anghenion llesiant ym Merthyr Tudful. Dylai'r anghenion hynny gael eu dehongli'n fras i gynnwys gwyrddfannau o ansawdd, gwarchodaeth y cynefinoedd a'r bioamrywiaeth, ecosystemau gwydn, cymeriad y tirwedd ac atal llygredd. Er bod yr ymagwedd hon yn bwysig i'r amgylchedd yn ei grynsyth, bydd yn fuddiol i ardaloedd ble mae problemau neu risgiau amgylcheddol allweddol. Y canlyniadau allweddol y mae Llesiant Amgylcheddol am eu cyflawni yw:

Mae tystiolaeth yn dangos i ni fod problemau amgylcheddol lleol yn gyffredin; fodd bynnag, gall y sefyllfa fod yn waeth mewn ardaloedd incwm isel. Gall materion amgylcheddol lleol gael effeithiau ehangach sy'n cyfrannu at golli mannau gwyrdd fforddiadwy a hygyrch; cynnydd mewn gwastraff a thipio anghyfreithlon. Gan fod yr amgylchedd yn ffactor sylfaenol ac yn dylanwadu ar lawer o amcanion llesiant eraill, mae'r risgiau a gyflwynir gan amgylchedd diraddiedig yn niferus (e.e.) mynd i'r afael â fandaliaeth a graffiti; diffyg tai fforddiadwy a mannau gwyrdd cyfyngedig). Mae ymchwil yn dangos bod darparu amrywiaeth eang o weithgareddau sy'n gysylltiedig ag ardaloedd o dlodi ac amddifadedd yn gallu cael effaith gadarnhaol enfawr ar iechyd a llesiant cymunedau – mwy o foddhad gyda'r cartref, llai o achosion o droseddu ac ymddygiad gwrthgymdeithasol ac ati.

Mae cymunedau'n diogelu, yn gwella ac yn hyrwyddo'r amgylchedd a chefn gwlad ac mae'n rhaid i hyn weithio law yn llaw â'n hamcanion llesiant eraill er mwyn mynd i'r afael â'r ffactorau sylfaenol hyn, yn enwedig:

Bywyd Gwaith

Mae pobl yn teimlo cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau priodol i ddiwallu anghenion busnesau sydd â seilwaith datblygu, diogel, gan wneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol

Byw yn Dda

Mae pobl yn cael eu galluogi i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol ac iechyd meddwl da.

2.4 – Byw yn Dda

Aelod Portffolio
Y Cyngorydd Chris Davies

Amcan	Mae pobl yn cael eu galluogi i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol ac iechyd meddwl da.
Canlyniad Sylfaenol	Sicrhau bod pobl yn gallu byw'n annibynnol ac yn ddiogel yn eu cymunedau
Swyddog Arweiniol	Prif Swyddog – Gwasanaethau Cymdeithasol
Ffocws Gwella	Cynyddu ein gwydnwch ym maes Gofal Cymdeithasol

Fel y Dirprwy Arweinydd ac Aelod Cabinet dros Wasanaethau Cymdeithasol, rwyf i, ochr yn ochr â'r Prif Swyddog Gwasanaethau Cymdeithasol, cydweithwyr yn y Tîm Rheoli Corfforaethol, Cabinet y Cyngor ac Aelodau ehangach y Cyngor, yn chwarae rhan allweddol wrth sicrhau bod amcanion llesiant y Cyngor yn cael eu cyflawni'n llwyddiannus. Mae hyn yn cynnwys cyfrifoldeb am yr amcan 'Byw yn Dda', sy'n ceisio sicrhau bod 'pobl yn cael eu grymuso i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da'.

Byddwn yn parhau i weithio ar ein strategaethau a'n cynlluniau, gan ganolbwyntio ar dri phrif ganlyniad blaenoriaeth: 'Mae pobl yn byw'n annibynnol yn eu cymunedau'; 'Mae plant ac oedolion yn cael eu diogelu rhag niwed ac yn teimlo'n ddiogel'; 'Mae plant a phobl ifanc yn byw'n ddiogel gyda'u teulu neu'n agos i'w cartrefi ac wedi trosglwyddo'n dda i fod yn oedolion'.

Mae ffocws allweddol ar draws y Gwasanaethau Oedolion a Phlant ar waith Ymyrraeth Gynnar ac Atal, fel yr amlinellir yn y manylion yn y cynllun hwn. Mae gwaith mewnol cadarnhaol yn cael ei wneud ar draws cyfarwyddiaethau, gwell perthynas â'r trydydd sector a gwaith partneriaeth da ar draws y rhanbarth. Mae gweithio mewn partneriaeth ag awdurdodau cyfagos, Bwrdd Iechyd Cwm Taf Morgannwg a'r Trydydd Sector wedi bod yn hanfodol ac rwy'n teimlo bod y berthynas yn gryfach nag erioed o ganlyniad. Byddwn yn parhau i weithio gyda phartneriaid i sicrhau ein bod yn darparu gwasanaethau i'n pobl fwyaf agored i niwed.

Mae angen cymorth ar bobl i fyw'n annibynnol ac yn dda yn eu cymunedau am gyfnod hwy. Mae ymchwil a wnaed gan y Swyddfa Materion Anabledd yn awgrymu bod byw'n annibynnol yn darparu manteision mwy sylweddol ar lefel unigol na mathau confensiynol o ddarpariaeth wasanaethau. Mae yna hefyd dystiolaeth i awgrymu bod pobl hŷn sy'n byw yn lleol yn dymuno parhau i fyw yn eu cartrefi cyn belled ag y bo modd.

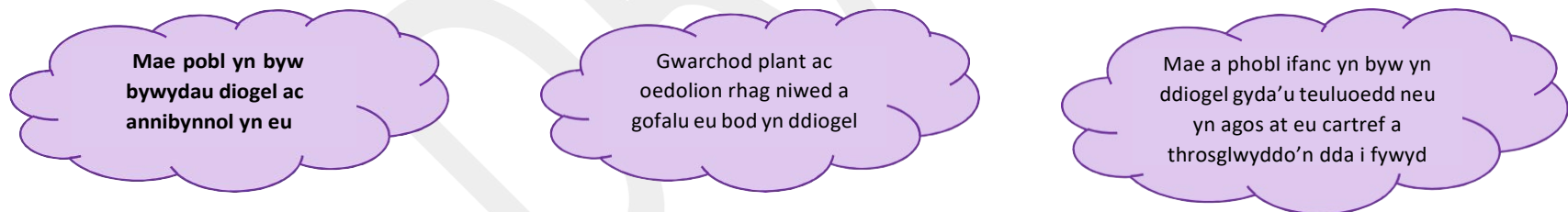
Mae'r cysylltiad rhwng iechyd corfforol a meddyliol yn ddiamwys. Gall iechyd corfforol gwael arwain at iechyd meddwl gwael ac i'r gwrthwyneb. I'r gwrthwyneb, gall iechyd corfforol da wella cyflwr meddwl person; gall meddwl cryf ac iach wella'n sylweddol ein gallu i ymdopi ag anhwylderau corfforol. Ceir corff cynyddol o dystiolaeth sy'n dangos bod natur yn darparu gwerth ychwanegol i fuddion hysbys gweithgarwch corfforol.

Mae teimlo'n ddiogel yn dylanwadu ar sut mae pobl yn gwerthfawrogi eu cymuned, ac mae'n bwysig i ansawdd bywyd pobl; yn aml yn gwneud y gwahaniaeth rhwng pobl sydd am fyw ac aros yn eu cymdogaeth ai peidio. Mae dystiolaeth i awgrymu bod adeiladu hyder a gwytnwch mewn unigolion a'u cymunedau yn gam pwysig tuag at wella llesiant.

Mae'r amcan Byw yn Dda yn ceisio nodi a darparu cymorth cynnar effeithiol i oedolion, plant a'u teuluoedd sydd mewn perygl o gael canlyniadau gwael. Drwy fynd i'r afael â materion posibl yn gynnar yn y tymor hwy, bydd hyn yn galluogi mwy o bobl i fyw bywydau diogel ac annibynnol yn eu cymunedau tra'n mwynhau iechyd corfforol a meddyliol da.

Gall tlodi gael effaith fawr ar bobl a'u gallu i fyw'n annibynnol. Fel bodau cymdeithasol, mae pobl am fod yn aelodau cynhyrchiol, gwerthfawr a gwerthfawr o gymdeithas. Mae sawl dimensiwn i dlodi a gall arwain at bobl yn teimlo'n ddi-rym a llai abl i ddelio â materion na ragwelwyd megis newidiadau yn y system fudd-daliadau genedlaethol a chostau tai uwch. Mae hyn yn eu rhoi mewn perygl o ddioddef mwy o straen corfforol a meddyliol.

Y canlyniadau allweddol hirdymor y mae Byw yn Dda am eu cyflawni yw:

Yn dilyn adolygiad o'r canlyniadau fel y'u nodwyd ym mlynedd oedd blaenorol y Cynllun, ar gyfer blwyddyn 3 penderfynwyd ailffocysu'r canlyniadau i gefnogi'r dull mwy integredig / cydweithredol a gymerir i gyflawni'r rhain, bydd hyn yn parhau. Byddwn hefyd yn adeiladu ar y gwaith a wnaed wrth ymateb i Bandemig y Coronafeirws.

Rhaid i'r amcan hwn gydweithio â'n holl amcanion llesiant eraill sy'n mynd i'r afael â'r ffactorau sylfaenol hyn, yn enwedig:

**Dechrau Gorau
i Fwyd**

Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau i fywyd ac yn meddu ar y sgiliau y mae eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac yn unigolion hyderus

**Amgylcheddol
Llesiant**

Mae cymunedau'n diogelu, gwella a hyrwyddo ein hamgylchedd naturiol ac adeiledig a chefn gwlad.

Bywyd Gwaith

Mae pobl yn teimlo cefnogaeth i ddatblygu'r sgiliau priodol i ddiwallu anghenion busnesau sydd â seilwaith datblygu, diogel, gan wneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol

Adran 3 – Adfer → Trawsnewid → Gwella

Ar ôl pennu cyllideb gytbwys ar gyfer 2019/2020, cymerwyd cam rhagweithiol gennym a gofyn i Lywodraeth Cymru ein cefnogi yn y cyfnod heriol hwn. Penododd y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol Fwrdd Gwella a Sicrwydd i gynnal ymarfer asesu cyflym. Er mwyn ymateb i ganlyniadau'r asesiad hwn, datblygwyd Cynllun Adfer, Trawsnewid a Gwella (ATG).

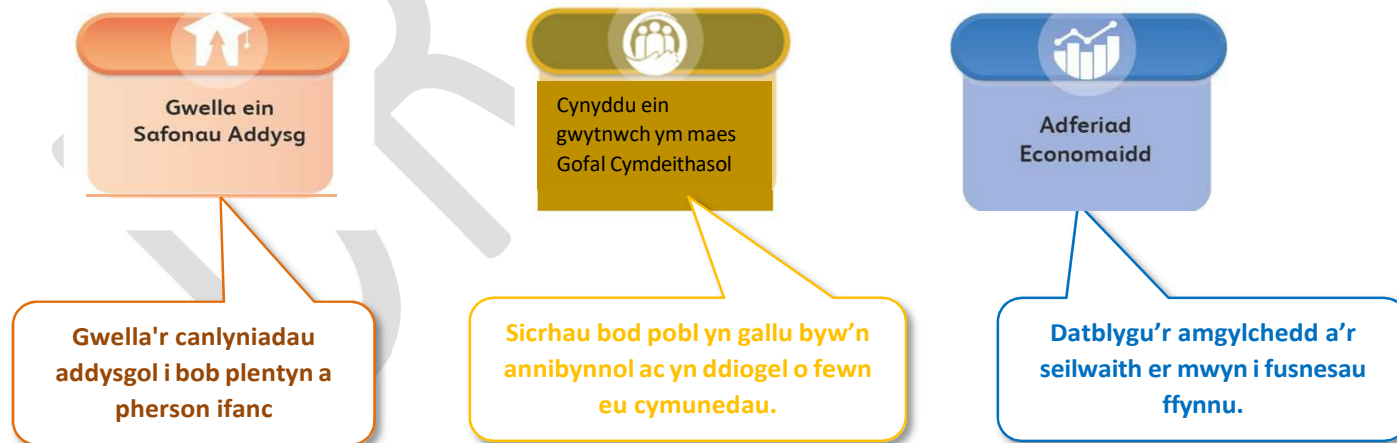
Datblygwyd y Cynllun ATG yn 2020, yn ystod Pandemig y Coronafeirws. Fel gyda'r rhan fwyaf o sefydliadau, yn gyntaf bu'n rhaid i ni ymateb i anghenion ein trigolion yn ystod y pandemig. Yn dilyn hyn, byddwn yn trosglwyddo i'r cyfnod adfer. Mae'r Cynllun ATG yn ddogfen fyw sy'n ein galluogi i ganolbwyntio ar gynaliadwyedd wrth wella o'r pandemig, trawsnewid y ffordd rydym yn gweithio a gwella'r modd y cyflawnir canlyniadau i'n trigolion. Bydd y cynllun hwn yn darparu llwybr gwella byrdymor, canolig a hirdymor ar gyfer CBS Merthyr Tudful. Pan fyddwn yn cyflawni'r Cynllun ATG, byddwn mewn gwell sefyllfa i gyflawni ein hamcanion a'n canlyniadau llesiant.

3.1 – Meysydd Blaenoriaeth

Mae ein Cynllun ATG yn nodi **3 maes y mae angen i ni fynd i'r afael â hwy ar frys** er mwyn gallu cyflawni ein hamcanion llesiant yn well, sy'n golygu gwell canlyniadau i'n trigolion.

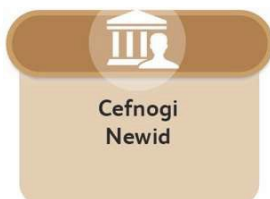
Gwella ein Safonau Addysg
Dyma'n **3 blaenoriaeth**
ar gyfer gwella:

Bydd y rhain yn mynd
i'r afael â'n
canlyniadau
blaenoriaeth:

3.2 – Cefnogi'r Cynllun

Rydym wedi blaenoriaethu ein gwelliant, gan ganiatáu i ni ddefnyddio ein hadnoddau cyfyngedig i ddiwallu anghenion ein trigolion yn y ffordd orau. Gyda chefnogaeth Llywodraeth Cymru, Aelodau Etholedig, ein Staff a'n Partneriaid byddwn yn creu Cyngor modern a hyblyg sy'n canolbwyntio ar ddarparu gwasanaethau o safon i bobl Merthyr Tudful. Mae'r Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 newydd yn rhoi cyfle i ni gryfhau ein hunanasesiad neu ein hunanarfarnu ymhellach, gan ein helpu i herio ein canlyniadau'n well a gwella.

Er mwyn cyflawni ein canlyniadau'n well, rhaid i ni newid y ffordd rydym yn gweithio. Cefnogir y Cynllun ATG gan 4 rhaglen waith trawsnewid ar draws y cyngor. Mae'r rhain yn ein helpu i ystyried ein **cyfleoedd digidol**, i ddod yn fwy **masnachol ymwybodol**, i gael yr adnoddau cywir (**Sefydliad Iach**) a **llywodraethu da** (y ffordd rydym yn gweithio).

Mae ein Cynllun ATG hefyd yn canolbwyntio ar leihau allyriadau carbon a bodloni ein targedau ailgylchu wrth **gefnogi Llesiant Amgylcheddol**.

Er mwyn cyflawni ein gweledigaeth gyffredin, mae'n rhaid i ni ddarparu ein gwasanaethau'n wahanol - mae angen i ni edrych ar sut rydym yn gweithio'n well gyda'n gilydd, gyda meddwl mwy cydgyssylltiedig, mwy o bartneriaeth a chroesawu technoleg ac arloesedd newydd. Mabwysiadwyd y dull hwn i'n helpu i ymateb i Bandemig y Coronafeirws.

Wrth i ni fireinio'r Cynllun ATG, byddwn hefyd yn canolbwyntio ar y ffordd orau o ymgysylltu, cynnwys a chyfathrebu â'n partneriaid a'n cymunedau.

Adran 4 – Trechu Tlodi yn Ein Cymunedau

Yn ein Datganiad Llesiant y llynedd, gwnaethom gyflwyno ffocws trawsbynciol ar fynd i'r afael â thlodi. Dyma un o brif achosion llawer o faterion sy'n ein hwynebu nawr ac i'r dyfodol, yn enwedig yn dilyn pandemig y coronafeirws.

Nodwyd y cylch tlodi gennym sy'n dangos sut rydym yn gweithio ar draws ein hamcanion da a all effeithio'n gadarnhaol ar y cylch. O'r herwydd, mae angen i ni integreiddio ein strategaethau a chydweithio i fynd i'r afael â'r mater ofnadwy hwn. Rydym yn defnyddio'r 5 ffordd o weithio i fynd i'r afael â thlodi, ac wrth wneud hynny, ein helpu i gefnogi'r gwaith o gyflawni'r 7 nod cenedlaethol yn well. Bydd hyn yn ein galluogi i gyflawni ein hamcanion a'n canlyniadau llesiant yn well.

Gall effaith tlodi gael effaith sylweddol ar lesiant pobl. Mae rhai enghreifftiau o hyn yn cynnwys:

- **Tai** – Mae hon yn elfen ganolog o ansawdd bywyd ac mae'n parhau i fod yn brif bwynt lle ceir pwysau ar bobl sy'n wynebu tlodi, yn enwedig os ydynt yn goroesi budd-daliadau. Gall y cynnydd mewn costau tai arwain at alw uwch am dai cymdeithasol; mewn rhai achosion, gall arwain at fwy o risg o ddigartrefedd. Lle mae digartrefedd yn digwydd, mae tystiolaeth yn awgrymu po hiraf y bydd person ar y strydoedd, y gall materion eilaidd mwy tebygol megis cardota neu gamddefnyddio sylweddau ychwanegu pwysau pellach;
- **Tlodi bwyd** – Gall hyn peri i bobl fod yn flinedig a heb egni gan arwain at lefelau canolbwytio is (sy'n arbennig o andwyol ar gyfer plant yn yr ysgol oherwydd gallai effeithio ar eu gallu i ennill cymwysterau a datblygu sgiliau). Mae tlodi bwyd bellach yn cael ei gydnabod yn ehangach o fewn ein cymunedau (e.e. drwy wasanaethau a gynigir gan fanc bwyd Merthyr Tudful a Cynon);
- **Tlodi mewn gwaith** – Yn ystod yr 20 mlynedd diwethaf, mae Cymru wedi llwyddo i leihau diweithdra a gwella sgiliau oedolion. Fodd bynnag, mae llawer o bobl wedi'u 'cloi allan' o'r llwyddiant economaidd hwn, gyda'r perygl o dlodi'n cynyddu i bobl mewn teuluoedd sy'n gweithio. Gall swyddi ar gyflog isel ac ansefydlog, ynghyd â chostau byw cynyddol a budd-daliadau annigonol olygu bod llawer o bobl yng Nghymru 'dan glo - mewn brwydr ddyddiol i gael digon o arian i gael y ddeupen ynghyd'. Y dewis sy'n wynebu rhai teuluoedd o ganlyniad yw gorfod bwydo eu teuluoedd neu dalu eu rhent. Gall hyn arwain wedyn at straen ychwanegol a cholli hyder.
- **Tlodi tanwydd** – Gall hyn arwain at faterion iechyd sy'n deillio o'r ffaith bod pobl yn gorfod dewis rhwng 'gwresogi neu fwyta'. Yn ogystal, gall byw mewn tai oer, llaith a thywyll olygu bod rhai pobl yn colli eu cysylltiadau cymdeithasol gan y gallent fod yn amharod i wahodd pobl i'w cartrefi. Gallai hyn arwain at deimlad o gael eich diarddel o gymdeithas a all gael effaith negyddol nid yn unig ar eu llesiant corfforol ond hefyd ar eu llesiant meddyliol.

Mae sawl adroddiad wedi amlinellu sut mae **effeithiau pandemig y coronafeirws** yn gallu cael effaith andwyol ar gymunedau sydd eisoes yn profi lefelau uchel o amddifadedd. Cynhyrchodd y 'Ganolfan Trefi' eu hadroddiad o'r enw 'Effaith pandemig COVID-19 ar ein trefi a'n dinasoedd' ym mis Ebrill 2020. Yn yr adroddiad hwn, nodwyd bod trefi sy'n dibynnu'n fawr ar fanwerthu a thafarndai a bwytai a chyn-drefi diwydiannol yn cael eu heffeithio'n sylweddol. Mae hyn yn brif ffactor o ran pam mae Adfer Economaidd yn flaenoriaeth yn y Cynllun ATG a bydd yn cefnogi ein thema trechu tlodi.

Mae'r ddyletswydd economaidd-gymdeithasol newydd yn ein galluogi i adnewyddu ein ffocws ar sut rydym yn asesu effeithiau ar anfantais economaidd-gymdeithasol ac yn galluogi tegwch wrth wneud penderfyniadau. Bydd y Cyngor yn parhau i sicrhau bod gwasanaethau yn ystyried sut y gallwn fynd i'r afael â thlodi er mwyn lleihau'r effaith ar ein cymunedau. Ar hyn o bryd rydym yn darparu lluo o wasanaethau mewn partneriaeth â sefydliadau eraill sy'n helpu i wneud hyn.

DRAFT

Atodiadau

Atodiad 1 – Y 7 Nod Llesiant Cenedlaethol

	Nodau Cenedlaethol
	
	Cymru Gydnerth Cynnal a gwella bioamrywiaeth ac ecosystemau sy'n cefnogi gwydnwch ac sy'n gallu addasu i newid (e.e. newid yn yr hinsawdd)
	Cymru Iachach Mae llesiant corfforol a meddyliol pobl yn cael ei gynyddu a deallir effeithiau iechyd
	Cymru fwy Cyfartal Gall pobl gyflawni eu potensial, waeth beth fo u cefndir neu eu hamgylchiadau
	Cymru o Gymunedau Cydlynus Cymunedau atyniadol, hyfyw, diogel sydd â chysylltiadau da
	Cymru â Diwylliant Bywiog lle mae'r Gymraeg yn Ffynnu Mae'r iaith Gymraeg a diwylliant Cymru yn rhan annatod o'n cymunedau, ac yn cyfrannu at dreftadaeth gyfoethog y wlad
	Cymru sy'n Gyfrifol yn Fyd eang Ystyried effaith ar lesiant byd eang wrth ystyried llesiant cymdeithasol, economaidd ac amgylcheddol leol

Mae ein **Hasesiad Effaith Integredig** (yr AEI) yn chwarae rhan allweddol yn y ffordd rydym yn asesu'r effaith ar y 7 nod llesiant cenedlaethol hyn, yn ogystal â rhannau eraill o'r Ddeddf, nodweddion gwarchodedig, yr iaith Gymraeg, bioamrywiaeth a gwydnwch ecosystemau ac anfantais economaidd-gymdeithasol. Gofyniad arall yr AEI hefyd yw i ddata gael ei ddefnyddio fel rhan o'r asesiad ynghyd â sut y mae cyfathrebu ac ymgysylltu wedi'u cynnal (lle bo angen).

Cyfrannu at y Nodau Cenedlaethol

Y 7 nod llesiant cenedlaethol (gallwch gael rhagor o wybodaeth am y Ddeddf a Nodau Llesiant yn y [Canllaw](#) hwn) yn dangos y math o Gymru yr ydym am gael. Gyda'i gilydd maent yn darparu gweledigaeth ar y cyd i gyrff cyhoeddus yng Nghymru weithio tuag ati. Mae'r siart isod yn rhoi crynodeb byr o ble mae ein Hamcanion Llesian yn cyd-fynd yn bennaf â'r Nodau Llesiant.

Wrth ddatblygu'r ddogfen hon, mapiwyd yr ymateb cychwynnol a gynlluniwyd i'r nodau llesiant cenedlaethol. Rydym nawr dros y pwynt cyflawni hanner ffordd mewn perthynas â'r Datganiad Llesiant hwn, ac yn parhau i sicrhau ei fod yn cael adnoddau effeithiol. Rydym wedi adolygu ein cyfraniad presennol at y nodau llesiant er mwyn canfod a allwn, drwy wneud pethau gwahanol, ddangos mwy o gyfraniad at y nodau llesiant cenedlaethol.

Amcan Llesiant	Cyfraniadau at Nodau Llesiant yn 2017							Cyfraniadau at Nodau Llesiant yn 2020							Cyfraniadau at Nodau Llesiant yn 2021						
 Dechrau Gorau	Yellow	White	Red	Red	White	White	Blue	Yellow	Orange	Red	Red	White	Blue	Blue	Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
 Bywyd Gwaith	Yellow	Orange	White	Red	Dark Blue	Blue	Blue	Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue	Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
 Llesiant Amgylcheddol	Yellow	Orange	White	White	Dark Blue	Blue	Blue	Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue	Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue
 Byw yn Dda	White	White	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue	White	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue	Yellow	Orange	Red	Red	Dark Blue	Blue	Blue

Trwy fyfyrrio a gwerthuso, rydym wedi nodi nifer o enghreifftiau o sut y mae ein cyfraniadau wedi datblygu o ganlyniad i ni'n gweithio mewn ffyrdd gwahanol. Mae ein Hadroddiad Perfformiad Blynyddol yn cynnig enghreifftiau o sut rydym wedi gwneud hyn. Wrth ymateb i bandemig y coronafeirws, rydym wedi cynyddu ein cyfraniad i Gymru o gymunedau cydlynol drwy'r gwaith a wneir gydag ysgolion rhydd a chynyddu cynhwysiant digidol i'n dysgwyr. O fewn Byw yn Dda, rydym wedi cynyddu'r ffordd rydym yn cyfrannu at Gymru ffyniannus drwy gydweithio i ddefnyddio ein hadnoddau cyfyngedig yn well.

Atodiad 2 – Y 5 Ffordd o Weithio

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 yn rhoi 'egwyddor datblygu cynaliadwy' (y 5 ffordd o weithio) ar waith sy'n dweud wrth sefydliadau sut i fynd ati i gyflawni eu dyletswydd o dan y Ddeddf honno. Mae unrhyw gyfeiriad at gorff cyhoeddus yn gwneud rhywbeth "yn unol â'r egwyddor datblygu cynaliadwy" yn golygu bod yn rhaid i'r corff weithredu mewn modd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

Felly, rhaid sicrhau wrth wneud penderfyniadau, ein bod yn ystyried yr effaith y gallent eu cael ar y bobl sy'n byw eu bywydau yng Nghymru nawr ac yn y dyfodol.

Mae 5 peth y mae angen i gyrff cyhoeddus feddwl amdanynt er mwyn dangos eu bod wedi cymhwyso'r 5 ffordd o weithio. Bydd dilyn y ffyrdd hyn o weithio yn ein helpu i weithio'n well gyda'n gilydd, gan osgoi ailadrodd camgymeriadau'r gorffennol a mynd i'r afael â rhai o'r heriau hirdymor sy'n ein hwynebu.

1 – Hirdymor	Pwysigrwydd cydbwysu anghenion byrdymor byr a'r angen i ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion hirdymor hefyd.
2 – Atal	Sut gall atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gwrdd â'u hamcanion.
3 – Integreiddio	Ystyried sut y gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar eu hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.
4 – Cydweithredu	Gweithio ar y cyd ag unrhyw berson arall (neu rannau gwahanol o'r corff ei hun) a allai helpu'r corff i fodloni ei amcanion llesiant.
5 – Ymrwymiad	Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni nodau llesiant, a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal y mae'r corff yn ei gwasanaethu.

Cyngor Bwrdeistref Sirol
MERTHYR TUDFUL
MERTHYR TYDFIL
County Borough Council

EIN GWELEDIGAETH A RENNIR

“GWEITHREDU HEDDIW ER GWELL YFORY”

Y Cymru rydym yn dymuno:

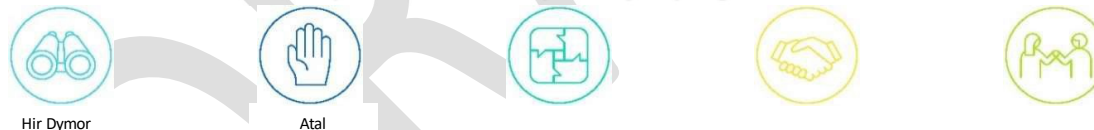

Dyma'r weledigaeth a rennir er mwyn i Merthyr Tudful gyrraedd yno:

Cryfhau safle Merthyr Tudful fel canolfan ranbarthol Blaenau'r Cymoedd, a bod yn lle y gellir ymfalchïo ynddo, a ble hefyd:

Gall pobl dysgu a datblygu sgiliau i gyflawni eu huchelgeisiau,
Gall pobl byw, gweithio, a chael bywyd diogel, iach a bodlon,
Gall pobl ymweld, mwynhau a dychwelyd iddo

Sut bydd CBS Merthyr Tudful yn gweithio?

Sut y byddwn yn cydweithio i gyflawni Ein Gweledigaeth a Rennir a chyflawni ein nodau??

Ffocws ar y Dyfodol

Dechrau Gorau i Fywyd

Mae plant a phobl ifanc yn cael y dechrau gorau i fywyd ac mae ganddynt y sgiliau sydd eu hangen arnynt i fod yn ddysgwyr llwyddiannus ac unigolion hyderus.

Bywyd Gwaith

Mae pobl yn teimlo eu bod yn cael eu cefnogi i ddatblygu'r sgiliau sydd eu hangen i ddiwallu anghenion busnesau gyda seilwaith diogel sy'n datblygu, sy'n gwneud Merthyr Tudful yn gyrchfan ddeniadol.

Llesiant Amgylcheddol

Mae cymunedau'n diogelu, yn gwella ac yn hyrwyddo ein hamgylchedd a'n cefn gwlad.

Byw yn Dda

Mae pobl yn cael eu grymuso i fyw'n annibynnol o fewn eu cymunedau, lle maent yn ddiogel ac yn mwynhau lechyd Corfforol a Meddyliol da

Cynllun Llesiant y BGC

Gwytnwch a Llesiant Cymunedol

Hyrwyddo cymunedau diogel, hyderus, cryf a ffyniannus i wella llesiant trigolion ac ymwelwyr ac adeiladu ar ein hasedau cymunedol.

Ffyrdd o Fyw, Iechyd a bod yn agored i niwed

Helpu pobl i fyw bywydau hir ac iach a goresgyn unrhyw heriau.

Economi a Seilwaith

Tyfu economi leol gref gyda thrafnidiaeth gynaliadwy sy'n denu pobl i fyw, gweithio a chwarae yng Nghwm Taf.

Mynd i'r afael ag unigrwydd ac unigedd (Amcan trawsbynciol)

Byddwn yn gweithio mewn ffyrdd newydd i sianelu cryfderau diamheuol ein cymunedau, gan gynnwys gwirfoddolwyr, er mwyn mynd i'r afael yn fwy effeithiol â'r unigrwydd a'r unigedd sy'n aml yn bodoli o fewn llawer o'n cymunedau.

Blaenoriaethau Gwella

Gwella ein Safonau Addysg

Cynyddu ein gwytnwch ym maes Gofal Cymdeithasol

Adferiad Economaidd

*Merthyr Tudful ... lle i ymfalchïo ynddo
Cyngor Bwrdeistref Sirol Merthyr Tudful*

Yr Edefyn Euraid

Ein
Gweledigaeth
a Rennir

Datganiad
Llesiant

Ffocws
ar y
Dyfodol

Strategaeth
ar
Dudalen

Cynlluniau
Gwellu
Busnes

Ffocws
ar eich
Perfformiad

Cefnogi'r Cymru yr
ydym yn dymuno

Cydweithio ar draws
ardal Cwm Taf

Ein Hamcanion
Llesiant

Sut y byddwn
yn gweithio

Bydd ein cynllun ATG
yn sicrhau ein bod
yn cryfhau rhannau
o fewn ein cynllun i
gyflawni'n well ein
canlyniadau